

**USTAVNOM SUDU
REPUBLIKE HRVATSKE**

- 1x

Predlagatelj: odvjetnik **DAMIR JELUŠIĆ**,
iz Kraljevice, Banj 64,
OIB 99279205847,
e-mail immobilis@iskon.hr

P R I J E D L O G

- za ocjenu suglasnosti odredbe čl. 34/1. Zakona o Hrvatskoj
radioteleviziji¹

I. Temeljem odredbe čl. 38. Ustavnog zakona o ustavnom sudu Republike Hrvatske², dalje kratkoće radi UZUSRH, u svojstvu predlagatelja, naslovnom Sudu podnosim predmetni Prijedlog za ocjenu suglasnosti odredbe čl. 34/1. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, dalje kratkoće radi ZoHRT, s Ustavom Republike Hrvatske³, dalje kratkoće radi Ustav, smatrajući da je istom povrijeđeno nekoliko temeljnih ustavnopravnih vrednota, načela i odredaba posljedično čemu je je materijalnopravno protuustavna.

II. Nastavno, predlagatelj citira spornu odredbu čl. 34/1. ZoHRT-a:

...Svatko tko ima u vlasništvu ili posjedu radijski i televizijski prijamnik odnosno drugi uređaj za prijam radijskog ili audiovizualnog programa (u daljnjem tekstu: prijamnik) na području Republike Hrvatske koje je pokriveno prijenosnim signalom dužan je HRT-u plaćati mjesečnu pristojbu utvrđenu člankom 35. stavkom 2. ovoga Zakona, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno...

¹ Zakon o socijalnoj skrbi (NN 137/10 i 76/12), dalje ZoHRT

² Ustavni zakon o ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN 49/02 – pročišćeni tekst)

³ Ustav Republike Hrvatske (NN 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14)

Prvo, predlagatelj ističe činjenicu da prema odredbi čl. 48/2. Ustava vlasništvo obvezuje.

Samo pravo vlasništva, ne i posjed.

Posjed je, prema objektivističkoj koncepciji istog normiranoj u Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima⁴ samo faktična vlast nad stvarju.

Sukladno gorenavedenim ustavnim i zakonskim normativnim rješenjima predlagatelj smatra da posjedovanje RTV prijemnika odnosno drugog uređaja za prijem RTV signala ne može biti ustavna i zakonska pravna osnova za ustanovljavanje obveze plaćanja iznosa mjesečne RTV pristojbe HRT-u.

Drugo, navedena je odredba ustavnopravno inegzistentna jer je egzemplar nejasnog, neodređenog i nepreciznog normiranja odnosno podnormiranja.

Prvo u tom kontekstu, Zakonom nije precizno propisano koji se sve uređaji mogu smatrati *drugim uređajima za prijem RTV signala*, osim radio i TV uređaja, što je u praksi rezultiralo brojnim različitim interpretacijama koji sve uređaji stvaraju obvezu plaćanja RTV pristojbe osnovom prava vlasništva ili posjeda.

Drugo, nije jasno ni precizno propisano što se smatra *prijenosnim signalom* kao ni *područjem Republike Hrvatske koje je pokriveno prijenosnim signalom*, pa i to u praksi rezultira različitim pravnim interpretacijama, dilemama i dvojbama.

Stoga, predlagatelj, prvo, smatra da je osporavana odredba protivna ustavnoj vrednoti vladavine prava normiranoj odredbom 3. Ustava.

Vrednoti vladavine prava jer podnormiranost, nejasnost, neodređenost i nepreciznost u (ne)normiranju, što je posrijedi kod ove odredbe, narušavaju pravnu sigurnost, te prava i interese brojnih hrvatskih građana kojima HRT putem svojih inkasatora utvrđuje pristojbenu obvezu samo osnovom posjedovanja uređaja s RTV prijemnikom ili osnovom prava vlasništva ili posjedovanja uređaja koji uopće nemaju RTV prijemnik.

Judikatura naslovnog Suda o neodređenom i nepreciznom normiranju:

⁴ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN 91/96, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14)

...Ustavni sud smatra nespornim da adresati pravne norme ne mogu stvarno i konkretno znati svoja prava i dužnosti te predvidjeti posljedice svojeg ponašanja ako pravna norma nije dovoljno određena i precizna. Zahtjev za određenošću i preciznošću pravne norme predstavlja "jedan od temeljnih elemenata načela vladavine prava" (presuda Europskog suda u predmetu Beian protiv Rumunjske, 6. prosinca 2007., zahtjev br. 30658/05, § 39: "... constitue l'un des éléments fondamentaux de l'Etat de droit") i ključan je za postanak i održanje legitimiteta pravnog poretka. On osigurava da demokratski legitimirani zakonodavac samostalno zakonom razrađuje temeljna prava i slobode, da izvršna i upravna vlast raspolažu jasnim zakonskim i podzakonskim regulatornim mjerilima za svoje odluke te da sudbena vlast i sudovi mogu provoditi kontrolu zakonitosti pravnog poretka (presuda njemačkog Saveznog ustavnog suda 1 BvR 370/07 od 27. veljače 2008., § 209). Kad se taj zahtjev ne poštuje, neodređeni i neprecizni zakoni ustavnopravno nedopušteno delegiraju dijelove ovlasti zakonodavca na subjektivno rješavanje od upravnih i sudbenih vlasti. Ustavni sud podsjeća da zahtjev za određenošću i preciznošću pravne norme nije samo semantički zahtjev koji traži da se odnos između njezina adresanta i adresata odvija uz što manje komunikacijske neodređenosti. Ti su zahtjevi temeljna mjerila za normativnu regulaciju svih slučajeva u kojima odgovor na pitanje iznalaženja i tumačenja mjerodavnog prava ne bi bio jednoznačan. Zahtjevi za određenošću i preciznošću pravne norme moraju se smatrati sastavnim dijelom načela vladavine prava na području svih grana prava, uključujući i područje izvršavanja kazne zatvora. Zahtjev za određenošću i preciznošću pravne norme ima pozitivni i negativni smisao. U pozitivnom smislu zahtjev za određenošću i preciznošću pravne norme znači da građani moraju moći iz njezina izričaja stvarno i konkretno znati svoja prava i obaveze kako bi im mogli prilagoditi svoje ponašanje. Pozitivni smisao zahtjeva za određenošću i preciznošću pravne norme neće biti ispunjen ako građani, kao savjesne i razumne osobe, nagađaju o njezinu smislu i sadržaju, a njezini se primjenjivači razilaze u njezinu tumačenju i primjeni u konkretnim slučajevima. Prijeporna tumačenja neke pravne norme, koja rezultiraju neujednačenom praksom upravnih i sudskih tijela, predstavljaju sigurnu naznaku pogrešaka i nedostataka u njezinoj određenosti. Negativni smisao zahtjeva za određenošću i preciznošću pravne norme upućene tijelu državne vlasti znači da njezin izričaj mora vezati to tijelo tako da mu ne dopušta postupanje izvan svrhe određene njezinim sadržajem. To je važno i za postupanje tijela državne i javne uprave i za postupanje tijela sudbene vlasti. Prva smiju postupati samo na temelju dovoljno jasnih zakonskih mjerila koja ih pravno vezuju ili im pak dopuštaju određeni stupanj slobodne prosudbe (najčešće u obliku diskrecijske ocjene). U suprotnom bi ono ugrozilo slobodu građana od samovolje i

zlouporabe državne vlasti, posebice u slučajevima mjera i radnji koje se poduzimaju prema njima bez njihova prethodnog znanja. Druga moraju kontrolirati zakonitost akata i postupanja primjenjivača pravnih normi na temelju jasnih i preciznih pravnih mjerila. Nedostaci u preciznosti pravne norme mogu onemogućiti i nadzor nad primjenom načela razmjernosti, odlučnog za ustavnopravno ograničenje prava ili slobode građana (članak 16. stavak 2. Ustava)⁵...

...Zahtjevi pravne sigurnosti i vladavine prava iz članka 3. Ustava traže da pravna norma bude dostupna adresatima i za njih predvidljiva, tj. takva da oni mogu stvarno i konkretno znati svoja prava i obaveze kako bi se prema njima mogli ponašati. Adresati pravne norme ne mogu stvarno i konkretno znati svoja prava i dužnosti te predvidjeti posljedice svojeg ponašanja ako pravna norma nije dovoljno određena i precizna. Zahtjev za određenošću i preciznošću pravne norme predstavlja jedan od temeljnih elemenata načela vladavine prava i ključan je za postanak i održanje legitimiteta pravnog poretka. Zahtjevi za određenošću i preciznošću pravne norme moraju se smatrati sastavnim dijelom načela vladavine prava na području svih grana prava jer bi njihovo zanemarivanje ugrozilo druge sastavnice načela pravne sigurnosti kao dijela načela vladavine prava, osobito zahtjeve za jedinstvenom primjenom prava te poštovanjem učinaka pravomoćnih presuda i drugih odluka tijela državne i javne vlasti. Zahtjev za određenošću i preciznošću pravne norme ima pozitivni i negativni smisao. U pozitivnom smislu zahtjev za određenošću i preciznošću pravne norme znači da građani moraju moći iz njezina izričaja stvarno i konkretno znati svoja prava i obaveze kako bi im mogli prilagoditi svoje ponašanje. Ako to ponašanje reguliraju dvije ili više pravnih normi, njihov donositelj mora osigurati njihovu jasnoću i predvidljivost i u pogledu sadržaja svake od njih i u pogledu učinka koji one stvaraju u svojem međuodnosu. Pozitivni smisao zahtjeva za određenošću i preciznošću pravne norme, međutim, nije ispunjen ako građani, kao savjesne i razumne osobe, nagađaju o njezinu smislu i sadržaju, a njezini se primjenjivači često razilaze u njezinu tumačenju i primjeni u konkretnim slučajevima. Prijeporna tumačenja neke pravne norme, koja rezultiraju neujednačenom praksom upravnih i sudskih tijela, predstavljaju sigurnu naznaku pogrešaka i nedostataka u njezinoj određenosti. Negativni smisao zahtjeva za određenošću i preciznošću pravne norme upućene tijelu državne vlasti znači da njezin izričaj mora vezati to tijelo tako da mu ne dopušta postupanje izvan svrhe određene njezinim sadržajem. To je važno i za postupanje tijela državne i javne uprave i za postupanje tijela sudbene vlasti. Prva smiju postupati samo na temelju dovoljno jasnih zakonskih mjerila koja ih pravno vezuju ili im pak dopuštaju određeni stupanj

⁵ Ustavni sud Republike Hrvatske broj U-I-3843/2007

slobodne prosudbe (najčešće u obliku diskrecijske ocjene). U suprotnom bi ono ugrozilo slobodu građana od samovolje i zlorabe državne vlasti, posebice u slučajevima mjera i radnji koje se poduzimaju prema njima bez njihova prethodnog znanja. Druga moraju kontrolirati zakonitost akata i postupanje primjenjivača pravnih normi na temelju jasnih i preciznih pravnih mjerila. Pri tome, nedostaci u preciznosti pravne norme mogu onemogućiti nadzor nad primjenom načela razmjernosti, odlučnog za ustavnopravno ograničenje prava ili slobode građana (članak 16. stavak 2. Ustava)⁶...

Drugo, protivna je, po mišljenju predlagatelja, načelu ustavnosti normiranom odredbom čl. 5. Ustava jer ZoHRT u tom dijelu nije u skladu s Ustavom.

Treće, ista je u ustavnopravnom nesuglasju s odredbom čl. 14/1. i 2. Ustava jer u pravnom smislu izjednačava vlasnike uređaja s RTV prijemnikom i posjednike nevlasnike što je ustavnopravno neprihvatljivo jer samo pravo vlasništva obvezuje na doprinosanje općem dobru, *in concreto* financiranju HRT-a kao javne televizije.

Četvrto, ona je u ustavnopravnom nesuglasju s odredbom čl. 51/2. Ustava kojom je normirano da se porezni sustav temelji na načelima jednakosti i pravednosti.

RTV pristojba je, naime, paraporez.

Pristojbeni obveznik njenim plaćanjem HRT-u ne plaća za proizvod, gledanje i slušanje RTV kanala po *pay per view* principu, nego plaća porez temeljem vlasništva i/ili posjedovanja uređaja koji prima RTV signal.

Takva je zakonska porezna politika u suprotnosti s načelom pravednosti jer je izrazito nepravedno da vlasnik i posjednik nevlasnici imaju pristojbenu obvezu, trebao bi je imati samo vlasnik jer nevlasnički posjed stvari ne obvezuje na doprinosanje općem dobru.

Posljedično navedenom, predlagatelj smatra da je u tom kontekstu osporena odredba u suprotnosti i s ustavnopravnim vrednotama socijalne pravde i poštivanja prava čovjeka normirana odredbom čl. 3. Ustava.

III. Slijedom poviše ustavnopravne argumentacije i elaboracije predlagatelj predlaže naslovnom sudu da po provedbi ustavnosudskog postupka donese sljedeće

R J E Š E N J E

⁶ Ustavni sud Republike Hrvatske broj U-I-722/2009

I. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti odredbe čl. 34/1. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji s Ustavom Republike Hrvatske.

II. Odluka će se objaviti u Narodnim novinama.

Kraljevica, 25. ožujka 2015.

odvjetnik **DAMIR JELUŠIĆ**
